

บทที่ ๒

ข้อกำหนดเกี่ยวกับการปฏิบัติศาสนกิจ

การปฏิบัติศาสนกิจเป็นนโยบายของมหาวิทยาลัยที่กำหนดให้นิสิตบรรพชิตที่สำเร็จการศึกษาภาคทฤษฎีแล้วจะต้องปฏิบัติศาสนกิจในเพศบรรพชิตเป็นเวลา ๑ ปี เพื่อปฏิบัติงานสนองงานกิจการคณะสงฆ์และสนองนโยบายของมหาวิทยาลัย เป็นการปฏิบัติตามพุทธโอวาทที่ว่า

“จรณภิกขเว จาริกิ พุทฺชนฺทิตาย พุทฺชนฺสุขาย โลกานุกมฺปายอตถายทิตาย สุขาย เทวมนุสฺसानํ แปลว่า ภิกษุทั้งหลายเธอทั้งหลายจงจาริกไปเพื่อประโยชน์และความสุขของชนจำนวนมาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์ทั้งหลาย”

ในการปฏิบัติศาสนกิจมหาวิทยาลัยโดยคณะกรรมการปฏิบัติศาสนกิจได้มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการปฏิบัติศาสนกิจไว้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อสนองงานในกิจการคณะสงฆ์และตามนโยบายและพันธกิจของมหาวิทยาลัย มีรายละเอียด ดังนี้

๒.๑ วัตถุประสงค์การปฏิบัติศาสนกิจ

- ๑) เพื่อพัฒนาบัณฑิตให้มีคุณภาพและเป็นศาสนทายาทที่มีศักยภาพ
- ๒) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมการปฏิบัติศาสนกิจของมหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในการสร้างสังคมสุขภาวะ (กาย จิต สังคม และปัญญา) ตามแนวพระพุทธศาสนา
- ๓) เพื่อสร้างและพัฒนาเครือข่ายการทำงานด้านสุขภาวะ (กาย จิต สังคม และปัญญา) และการพัฒนาสังคมในการปฏิบัติศาสนกิจให้กับพระนิสิตของของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒.๒ วิสัยทัศน์ นโยบาย ยุทธศาสตร์และกลยุทธ์การปฏิบัติศาสนกิจ

๒.๒.๑ วิสัยทัศน์แผนพัฒนานิสิต ระยะ ๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔)

“นิสิตมีจิตอาสาและเป็นศาสนทายาทที่มีศักยภาพ”

๒.๒.๒ วิสัยทัศน์การปฏิบัติศาสนกิจ

“นิสิตปฏิบัติศาสนกิจสื่อสารได้ ทำงานเป็น เน้นจิตสาธารณะ”

๒.๒.๓ นโยบายการปฏิบัติศาสนกิจ

กำหนดให้การปฏิบัติศาสนกิจของนิสิต รุ่นที่ ๖๓ เป็นปีแห่งการปฏิบัติงานเพื่อสนองงานกิจการคณะสงฆ์และนโยบายและงานตามพันธกิจของมหาวิทยาลัยที่มีคุณภาพและมาตรฐาน โดยมีนโยบายการปฏิบัติศาสนกิจ ดังนี้

- ๑) สำรวจความต้องการของคณะสงฆ์ และทำความร่วมมือร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยกับคณะสงฆ์
- ๒) พัฒนาระบบ กลไก และกระบวนการงานการปฏิบัติศาสนกิจให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรมสามารถตอบสนองงานในกิจการคณะสงฆ์และสนองนโยบายและงานตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย
- ๓) กำหนดยุทธศาสตร์การปฏิบัติศาสนกิจโดยคำนึงถึงบริบทของแต่ละพื้นที่ในแต่ละส่วนภูมิภาค และมีความสอดคล้องกับการดำเนินงานของคณะสงฆ์ในพื้นที่
- ๔) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ใช้ภูมิปัญญาทางสังคมเป็นพื้นฐานในการส่งเสริมการปฏิบัติศาสนกิจ

๕) กำหนดให้นิสิตปฏิบัติศาสนกิจในปีการศึกษา ๒๕๖๐ เสนอการปฏิบัติในรูปแบบของโครงการปฏิบัติศาสนกิจที่มีวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม

๖) การพัฒนารูปแบบและกระบวนการปฏิบัติศาสนกิจในรูปแบบของหลักสูตรประกาศนียบัตรการปฏิบัติศาสนกิจ

๒.๒.๔ ยุทธศาสตร์การปฏิบัติศาสนกิจ และกลยุทธ์การปฏิบัติศาสนกิจ

ยุทธศาสตร์การปฏิบัติศาสนกิจ	กลยุทธ์การปฏิบัติศาสนกิจ
พัฒนานิสิตปฏิบัติศาสนกิจให้มีคุณภาพและเป็นศาสนทายาทที่มีศักยภาพ	๑) พัฒนาระบบงานด้านการปฏิบัติศาสนกิจ ๒) ขับเคลื่อนการทำงานด้วยเทคโนโลยี ๓) เสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการปฏิบัติศาสนกิจให้เข้มแข็ง

๒.๓ เป้าหมายและตัวชี้วัดการปฏิบัติศาสนกิจ

การปฏิบัติศาสนกิจมีเป้าหมายและตัวชี้วัด ดังนี้

ที่	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด KPI
๑	ผลการปฏิบัติศาสนกิจตามจำนวนโครงการที่กำหนด	ร้อยละ ๕๐
๒	ความพึงพอใจของผลการประเมินโครงการที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติศาสนกิจประกอบด้วย (๑) โครงการปฐมนิเทศนิสิต (๒) โครงการสัมมนานิสิตปฏิบัติศาสนกิจมีผลการประเมินไม่น้อยกว่า ๓.๕๑	ร้อยละ ๑๐๐
๓	คะแนนการประเมินโครงการปฏิบัติศาสนกิจทุกโครงการฯ มีผลคะแนนการประเมินอยู่ใน ระดับดีขึ้นไป	ร้อยละ ๒๐
๔	ได้ถอดองค์ความรู้แนวปฏิบัติที่ดีในการปฏิบัติศาสนกิจตามวัตถุประสงค์การปฏิบัติศาสนกิจ ๔ เรื่อง คือ (๑) งานเผยแผ่พระพุทธศาสนา (๒) งานสนองงานในกิจการคณะสงฆ์ (๓) งานสงเคราะห์ประชาชน (๔) งานสนองนโยบายและงานตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย	งานละ ๑ เรื่อง

๒.๔ หลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติศาสนกิจ

๒.๔.๑ หลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติศาสนกิจ

๑) กำหนดให้นิสิตบรรพชิตที่มีคุณสมบัติปฏิบัติศาสนกิจจะต้องปฏิบัติศาสนกิจในเพศบรรพชิตเป็นเวลา ๑ ปี เพื่อปฏิบัติงานสนองงานกิจการคณะสงฆ์และสนองนโยบายของมหาวิทยาลัย

๒) กำหนดให้นิสิตปฏิบัติศาสนกิจต้องปฏิบัติศาสนกิจ ๒ ลักษณะ คือ (๑) ปฏิบัติศาสนกิจตามสถานที่ที่เจ้าอาวาสและหรือเจ้าสำนักหรือหัวหน้าสถานศึกษาแล้วแต่กรณี มอบหมาย และ (๒) ปฏิบัติศาสนกิจในรูปแบบของโครงการการปฏิบัติศาสนกิจ

๓) นิสิตปฏิบัติศาสนกิจต้อง ใส่ใจ ให้ความร่วมมือ และดำเนินการตามขั้นตอนการปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัด

๒.๔.๒ ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติศาสนกิจ

มหาวิทยาลัยมีนโยบายให้นิสิตปฏิบัติศาสนกิจต้องปฏิบัติศาสนกิจ ๒ ลักษณะ คือ (๑) ปฏิบัติศาสนกิจตามสถานที่ที่เจ้าอาวาสหรือเจ้าสำนักมอบหมาย และ (๒) ปฏิบัติศาสนกิจในรูปแบบของโครงการการปฏิบัติศาสนกิจตามแบบฟอร์มที่มหาวิทยาลัยกำหนด โดยลักษณะโครงการที่เสนอมจะต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การปฏิบัติศาสนกิจ และมีเป้าหมายของผลผลิตและผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม สามารถถอดรหัสความรู้นำไปใช้ประโยชน์เชิงสังคมและชุมชน เชิงนโยบาย และเชิงวิชาการอย่างใดอย่างหนึ่งได้จริง มีขั้นตอนการปฏิบัติศาสนกิจ ดังนี้

๒.๔.๑.๑ การตรวจสอบคุณสมบัติและการยื่นคำร้องขอปฏิบัติศาสนกิจ

- ๑) นิสิตตรวจสอบคุณสมบัติของตนเองตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย
- ๒) นิสิตผู้มีคุณสมบัติปฏิบัติศาสนกิจต้องดำเนินการยื่นใบคำร้องขอปฏิบัติศาสนกิจ พร้อมเสนอโครงการปฏิบัติศาสนกิจ ๑ โครงการ (ตามแบบฟอร์มที่มหาวิทยาลัยกำหนด)
- ๓) ส่วนภูมิภาคให้ยื่นเสนอผ่านงานกิจการนิสิตหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายและรวบรวมข้อมูลเสนอคณะกรรมการปฏิบัติศาสนกิจให้ความเห็นชอบ

๒.๔.๑.๒ การเสนอโครงการการปฏิบัติศาสนกิจ

- ๑) โครงการปฏิบัติศาสนกิจที่เสนอมจะต้องมีลักษณะโครงการที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การปฏิบัติศาสนกิจ และมีเป้าหมายของผลผลิตและผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม สามารถถอดรหัสความรู้นำไปใช้ประโยชน์เชิงสังคมและชุมชน เชิงนโยบาย และเชิงวิชาการอย่างใดอย่างหนึ่งได้จริง

ตัวอย่างโครงการปฏิบัติศาสนกิจ

- (๑) การสร้างศาสนทายาทในยุคปัจจุบัน
  - (๒) การบริหารจัดการงานในกิจการคณะสงฆ์
  - (๓) การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคปัจจุบัน
  - (๔) การสร้างสวัสดิการชุมชนเชิงพุทธ
  - (๕) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
  - (๖) เทคนิคและวิธีการสอนศีลธรรมในโรงเรียน
  - (๗) รูปแบบและกระบวนการขับเคลื่อนศีล ๕ ในชุมชน
  - (๘) โครงการวัดสร้างสุข (๕ ส.)
  - (๙) การบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกนักธรรม-บาลี
  - (๑๐) การบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ
  - (๑๑) การเผยแผ่พระพุทธศาสนาบนดอยหรือพื้นที่ภาคใต้
  - (๑๒) การอนุรักษ์และปลูกป่าชุมชนสร้างสุข
  - (๑๓) การอนุรักษ์โบราณสถานชุมชน**
  - (๑๔) การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น**
- ๒) หัวข้อและเค้าโครงการการปฏิบัติศาสนกิจ (ตามแบบฟอร์มที่กำหนด) ประกอบด้วย
- (๑) ชื่อโครงการการปฏิบัติศาสนกิจ
  - (๒) ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การปฏิบัติศาสนกิจตามยุทธศาสตร์แผนพัฒนานิสิต

ยุทธศาสตร์การปฏิบัติศาสนกิจ และนวัตกรรม ๙ ประการของนิสิตมหาวิทยาลัย

- (๓) หลักการและเหตุผล
- (๔) วัตถุประสงค์
- (๕) ขอบเขตการดำเนินงาน
- (๖) เป้าหมาย
- (๗) วิธีดำเนินงานโครงการปฏิบัติศาสนกิจ
- (๘) ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ
- (๙) การประเมินผล
- (๑๐) ที่ปรึกษาโครงการ
- (๑๑) หน่วยงานที่เป็นเครือข่ายการทำงาน
- (๑๒) ภาคผนวก

๒.๔.๑.๓ ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติศาสนกิจ

๑) นิสิตผู้มีความสมบัติปฏิบัติศาสนกิจเข้ารับการปฐมนิเทศตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด **ถ้าไม่เข้ารับการปฐมนิเทศถือว่าไม่ปฏิบัติศาสนกิจ** เว้นแต่มีเหตุผลจำเป็นและได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการ

๒) มหาวิทยาลัยโดยคณะกรรมการปฏิบัติศาสนกิจออกประกาศรายชื่อนิสิตผู้ที่มีสิทธิปฏิบัติศาสนกิจและแต่งตั้งบุคลากรของมหาวิทยาลัย หรือบุคคลที่มหาวิทยาลัยเห็นสมควร เป็นที่ปรึกษานิสิตปฏิบัติศาสนกิจ

๓) คณะกรรมการการปฏิบัติศาสนกิจส่งมอบนิสิตไปปฏิบัติศาสนกิจ

๔) นิสิตปฏิบัติศาสนกิจเริ่มปฏิบัติศาสนกิจตามสถานที่ที่นิสิตยื่นใบคำร้อง

๕) คณะกรรมการออกตรวจเยี่ยมและประเมินผลการปฏิบัติศาสนกิจ

๖) การย้ายสถานที่ปฏิบัติศาสนกิจ ในระหว่างที่ปฏิบัติศาสนกิจ หากจำเป็นต้องย้ายสถานที่ปฏิบัติศาสนกิจ ให้เจ้าอาวาส หรือเจ้าสำนัก ที่นิสิตจะย้ายไปปฏิบัติศาสนกิจสถานที่ใหม่ ทำหนังสือถึงเจ้าอาวาสหรือเจ้าสำนักที่นิสิตปฏิบัติศาสนกิจอยู่เดิมเพื่อขอตัวนิสิต เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว ให้นิสิตทำหนังสือขออนุมัติต่อคณะกรรมการ

๗) นิสิตต้องประเมินนิสิตประเมินผลการปฏิบัติศาสนกิจด้วยตนเอง โดยเจ้าอาวาสและหรือเจ้าสำนักหรือหัวหน้าสถานศึกษาแล้วแต่กรณีและอาจารย์ที่ปรึกษาให้ความเห็นชอบเดือนละ ๑ ครั้ง และเมื่อรายงานความก้าวหน้าในการปฏิบัติศาสนกิจ ครั้งที่ ๑ และครั้งที่ ๒ จะต้องแนบผลการประเมินด้วยตนเองทุกครั้ง

๘) นิสิตปฏิบัติศาสนกิจรายงานความก้าวหน้าในการปฏิบัติศาสนกิจ ครั้งที่ ๑ ต่อมหาวิทยาลัย (ตามแบบฟอร์มที่มหาวิทยาลัยกำหนด) มีหนังสือผ่านความเห็นชอบหรือรับรองจากเจ้าอาวาสและหรือเจ้าสำนักหรือหัวหน้าสถานศึกษาแล้วแต่กรณีและที่ปรึกษา

๙) คณะทำงานตรวจรายงานความก้าวหน้าผลการปฏิบัติศาสนกิจครั้งที่ ๑ รวบรวมผลการปฏิบัติศาสนกิจเสนอคณะกรรมการปฏิบัติศาสนกิจ

๑๐) คณะกรรมการปฏิบัติศาสนกิจประชุมพิจารณาให้ความเห็นชอบผลการปฏิบัติศาสนกิจ ครั้งที่ ๑

๑๑) นิสิตปฏิบัติศาสนกิจรายงานโครงการปฏิบัติศาสนกิจ (ฉบับสมบูรณ์) ครั้งที่ ๒ ตามแบบฟอร์มที่มหาวิทยาลัยกำหนด ประกอบด้วย

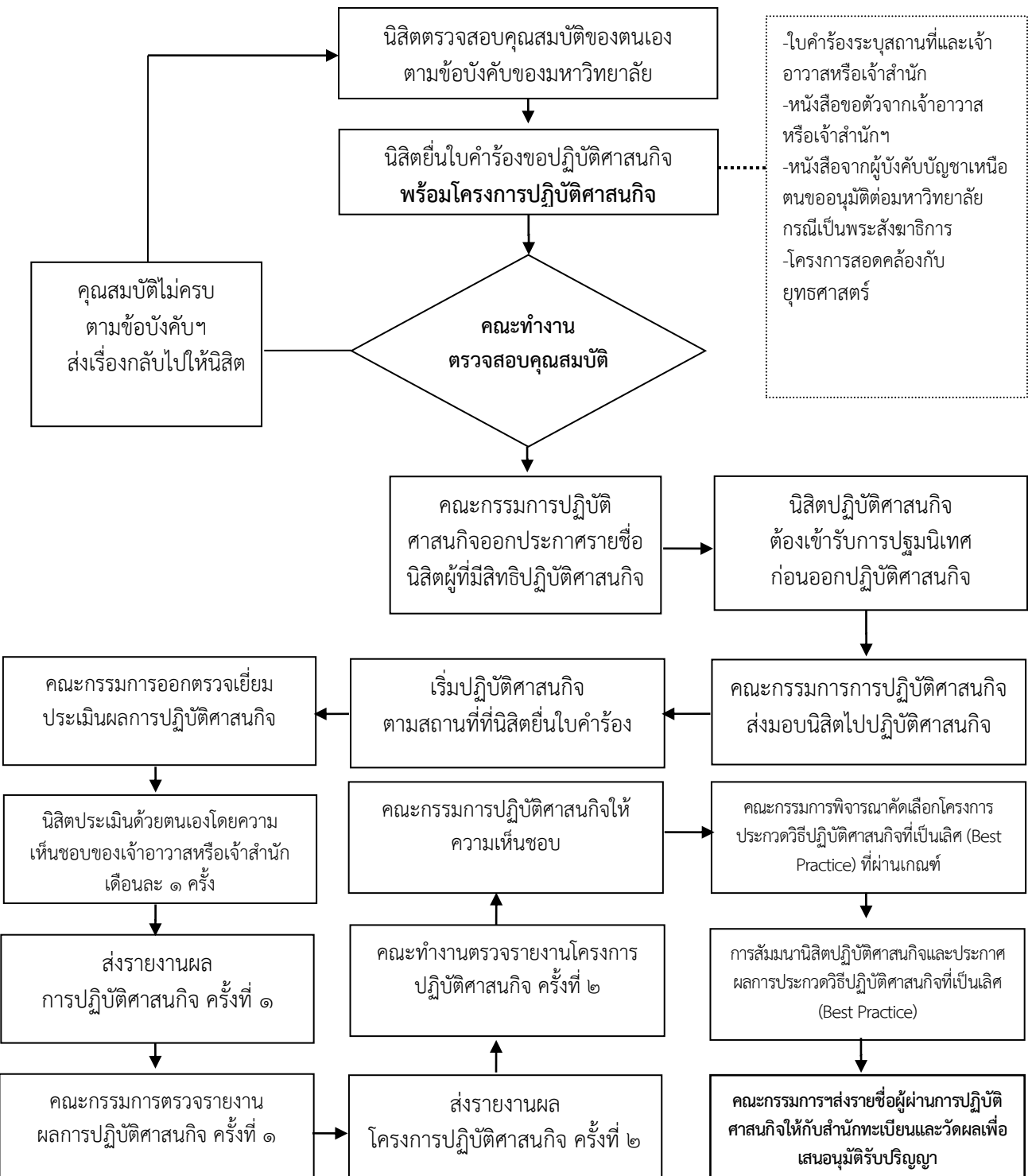
- (๑) หน้าปก
- (๒) บทสรุปสำหรับผู้บริหาร
- (๓) สารบัญ
- (๔) บทที่ ๑ บทนำ
- (๕) บทที่ ๒ วิธีดำเนินงาน
- (๖) บทที่ ๓ ผลการดำเนินงานโครงการ
- (๗) บทที่ ๔ การบูรณาการและการเกิดประโยชน์และสร้างคุณค่าต่อคณะสงฆ์และชุมชน
- (๘) บทที่ ๕ สรุปและข้อเสนอแนะ
- (๙) ภาคผนวก

๒.๔.๑.๔ การสัมมนานิสิตปฏิบัติศาสนกิจ และการประกวดผลงานโครงการปฏิบัติศาสนกิจ

- ๑) นิสิตปฏิบัติศาสนกิจทุกรูปต้องเข้าร่วมการสัมมนานิสิตปฏิบัติศาสนกิจตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด
- ๒) การประกวดบทความผลงานวิธีปฏิบัติศาสนกิจที่เป็นเลิศ (**Best practice**) มหาวิทยาลัยจะคัดเลือกผลงานวิธีปฏิบัติการปฏิบัติศาสนกิจที่เป็นเลิศประเภทต่าง ๆ โดยกำหนดรางวัล ๒ ประเภท คือ (๑) รางวัลประเภทส่วนงาน (๒) รางวัลประเภทนิสิต และกำหนด ๒ ระดับ คือ (๑) รางวัลระดับยอดเยี่ยม (เหรียญทอง) (๒) รางวัลระดับดีมาก (เหรียญเงิน) ดังนี้
  - (๑) **รางวัลระดับยอดเยี่ยม (เหรียญทอง)** กำหนดให้มี ๑ รางวัลในแต่ละ ๔ ประเภท คือ (๑) งานเผยแผ่พระพุทธศาสนา (๒) งานสนองงานในกิจการคณะสงฆ์ (๓) งานสงเคราะห์ประชาชน (๔) งานสนองนโยบายและงานตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย
  - (๒) **รางวัลระดับดีมาก (เหรียญเงิน)** ๔ รางวัลในแต่ละ ๔ ประเภท คือ (๑) งานเผยแผ่พระพุทธศาสนา (๒) งานสนองงานในกิจการคณะสงฆ์ (๓) งานสงเคราะห์ประชาชน (๔) งานสนองนโยบายและงานตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย
  - ๓) หลักเกณฑ์และวิธีการประกวดให้เป็นไปตามประกาศของของมหาวิทยาลัย

๒.๔.๒ แผนภาพที่ ๑ แสดงขั้นตอนการปฏิบัติศาสนกิจ

ขั้นตอนการปฏิบัติศาสนกิจ

-ใบคำร้องระบุสถานที่และเจ้าอาวาสหรือเจ้าสำนัก
-หนังสือขอตัวจากเจ้าอาวาสหรือเจ้าสำนักฯ
-หนังสือจากผู้บังคับบัญชาเหนือตนขออนุมัติต่อมหาวิทยาลัย
กรณีเป็นพระสังฆาธิการ
-โครงการสอดคล้องกับยุทธศาสตร์

